



**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

**Luca, Giovanni Battista de**

**Coloniae Agrippinae, 1690**

Disc. XXXII. Romana hæreditatis. An, & quando cohæres, jus, vel actionem habeat, ad bona possessa per cohæredem pro ejus portione, non redditis rationibus de bonis per ipsum habitis, ac distractis, ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)



contentus eo, quod in vita obtinuit, de successione non contendat, quoniam tunc per alios filios cogi non potest ad conferendum, ut deinde æqualiter dividat, cum diminutione ejus, quod jam obtinuerat juxta textum clarum in l. fin. ff. de collat. dot. ubi communiter scribentes Barbof. in l. 2. par. 1. num. fin. ff. solut. matrim. Rot. apud Dumoz. decis. 151. num. 2. & seqq. & decis. 267. num. 7. dicta decis. 389. par. 12. recem. per tot. Et in aliis; Et ita pluries respondit præsertim in Melevitana collationis pro Agathuccia de Xerri, & in aliis, dum tunc aliis filiis præterdentibus nimiam inæqualitatem à parente servatam, aliud non competit remedium nisi illud in officio sitatis, de quo agitur *sub tit. de dote disc. 156.*

## ROMANA HÆREDITATIS DE RIVALDIS

P R O

MONASTERIO PUELLARUM  
MENDICANTIUM.

C U M

LUDOVICO RIVALDO.

Casus disputatus coram Arbitris.

An, & quando cohæres, jus, vel actionem habeat, ad bona possessa per cohæredem pro ejus portione, non redditis rationibus de bonis per ipsum habitis, ac distractis, ad materiam actionis *familie erciscun. vel commun. dividundo*, seu collationis.

## SUMMARIUM.

- 1 An officium emptum à filio familias censeatur questum de bonis patris, & an pretium donatum.
- 2 Facti series.
- 3 De materia familia erciscunda, vel communis dividundo, vel collationis.
- 4 Cohæres habet condominium in singulis bonis hæreditariis.
- 5 Quilibet possidet totam rem communem pro sua portione.
- 6 De conclusione, ut fideicommissarius teneatur accipere restitutionem bonorum de manu hæredis, si eius autem ubi cum gravato possidebat pro communis.
- 7 Si unus hæres plus habuit, tenetur refundere cohæredis.
- 8 Quid de majoribus expensis per unum factis.
- 9 Ut in res conclusio, de quantum. 7. quid requiratur.
- 10 Divisio bonorum mobilium præsumitur per longam observantiam.
- 11 Generaliter de præsumptione divisionis.
- 12 De eadem conclusione, ejusque declaratione, de quibus num. 7. & 9.

Pars II. de hærede.

Juxta facti seriem in hac eadem causa enunciatam *sub tit. de Regal. disc. 150.* occasione agendi de puncto, an officium emptum per filium familias, quæsitum censeatur de pecunia patris; & quatenus expressè, vel conjecturaliter de hoc constet, an censeatur filio donatum pretium desuper erogatum, adeo ut illud in collatione veniat, nec ne; Defuncto Gaspare de Rivaldis, superstibus Ascenio Prælato, Baldassare, & Ludovico secularibus, ipseque negotiator esset, atque tunc præsertim haberet magnum appaltum dohanarum, 2 duraturum ad plures annos, in quibus, illarum, aliorumque negotiorum administratio fuit penes seculares, ob impedimentum quod Ascenio desuper præbebat Prælatura; Cùm deinde ob earumdem dohanarum camerale debitum, omnes dicti fratres in fuga positi fuerint, faciendo eam quam facere potuerunt traditionem, vel occultationem mobilium pretiosorum, unde propterea ad venditionem omnium bonorum stabilium, ac etiam officii possessi per Prælatum, per Cameram devenit fuit; Sequutaque postmodum fuerit concordia, seu solidatio computorum; Hinc Ascenius, reassumpta Prælatura, atque de Canonicatu Basilicæ Libricianæ, aliisque beneficiis provivus, ac in pluribus Romanæ Curie officiis occupatus, spatio annorum circiter viginti, laudabiliter, & cum debito decore vixit, moriens verò, notabilem reliquit assem, in quo hæredem instituit Monasterium, seu conservatorium puellarum mendicantium Sanctissimi Sacramenti (cujus penè fundator dici mereatur) bene proviso Ludovico fratre superstite, in statu cœlibi constituto, de congrua præstatione ad vitam, & quem, defuncto circa proxima tempora dictæ reversionis ad patriam Baldassare, post ejusdem regressum à militia (in qua per aliquod tempus occupatus fuit) propriæ domi retinere consuevit, in figura tamen illius familiaritatis, quàm nimium subordinatè frater dives cum fratre paupere exercere solet, ipso Ascenio semper bona omnia possidente, ac administrante jure domini absque aliqua ejus participatione; Verùm dicto Ludovico non acquiescente defuncti fratris judicio, præntensionem excitavit contra dictum Monasterium hæredem in actione familie erciscundæ, vel communi dividundo, super pertinentia medietatis argentorum, aliorumque mobilium, quæ justificabatur esse hæreditaria Gasparis patris, ac etiam super participatione aliorum effectuum hæreditariorum, pro rata scutorum viginti millium circiter, quæ justificabatur, quod durante appaltu, ac administratione dohanarum, priusquam molestia Camera supervenirent, ad ipsius Ascenii manus obvenissent; Introdactaque desuper lite, atque de ordine Sanctissimi facta compromisso in tres Rotæ Auditores.

In disputationibus desuper habitis coram Arbitris; Scribentes pro Actore, procedendo eum generalitatibus eorum, quæ in jure habentur *rot. tit. 3. ff. & Cod. famil. ercisc. & commun. divid. ac etiam in tit. de collat. cum concordantibus collectis per Michal. de frat. par. 1. cap. 12. cum pluribus sequentibus, ubi reassumuntur ea, quæ desuper per antiquiores tradita sunt, & præsertim per Ubal. in ejus tract. de frat. Dicebant, quod in iis bonis, quæ justificabatur remansisse in hæreditate dicti Gasparis communis patris, cujus omnes erant æqualiter hæredes,*

F 3

des,

De LUCA  
de  
Stamentis  
et  
cvi  
9



## DE HAEREDE ET HAEREDITATE

des, fundata erat ipsius actoris intentio, pro ejus virili, quam cohæres in universo jure activo, & passivo habere dicitur ad textum in *l. pro hæreditarius, & tot. tit. Cod. de hæredit. act.* Unde propterea pro ejus virili in singulis bonis, (atque ut Juristæ dicere solent) in qualibet gleba, condominium habere dicitur, juxta receptum juris principium generale, quod habemus in omnibus sociis, seu bona pro communi possidentibus, quod quilibet possidere dicitur totum, ac insolidum pro ejus virili, ut in præcedentibus, occasione divisionis, vel exercitii actionum hæreditarium advenit; Unde propterea *sub tit. de fideic. & sub altero de judic.* ad materiam legitimi contradicitoris receptum habemus, quod licet fideicommissarius teneatur accipere restitutionem fideicommissi à manu hæredis, eamque capere non possit propria auctoritate, quamvis nullus adesset hæredis gravati hæres, quoniam adhuc deputari debet curator hæreditati jacenti, eoque auditò restitutio obtineri ex deductis *apud Gregor. & add. decis. 206.* cum aliis, de quibus locis citatis; Attamen si fideicommissarius, cum gravato pro communi possidebat, tunc non intrat ista conclusio, quoniam ex dicta ratione, quod possidens pro communi, dicitur possidere totum cum consorte, idcirco eo defecto per jus non decrescendi, totum remanet penes eum, absque necessitate novæ apprehensionis, ita cum istis, ac similibus generalitatibus procedendo, easque pro moderno pragmatico stylo, plenè cum auctoritatibus exornando.

Scribens ego pro Monasterio, non negabam dictarum generalitatum veritatem, quodque ubi de statu hæreditatis, ejusque bonorum constaret, adeo ut certificari possit quidnam ex eisdem bonis, ad unius, vel alterius hæredis manus obvenisset, tunc jure collationis, vel ex regula æqualitatis servandæ inter hæreses cõxquale jus habentes, rectè ille, qui minus habuit, actionem habet contra alterum, qui plus habet, ad contributum, seu æqualitatem, ubi potissimum agatur de bonis adhuc extantibus in specie, vel in æquipollenti, unde propterea non intret quæstio circa exentas majores, quas unus eorum de communibus bonis fecerit, an conferre, ac respectivè imputare teneatur, quod pendere solet à qualitate communionis, an scilicet sit universalis, vel particularis, sive à mutua patientia, aliisque facti circumstantiis, de quo tamen agere non oportebat, cum id non esset in quæstione, utpotè restricta ad bona extantia in specie, vel in æquipollenti.

Id autem in hac facti specie, ad rem applicabile non erat, quoniam in facto justificabatur, quod omnes dicti tres filii, & cohæres, tam ante fugam, quam ob Cameræ molestias pati coacti erant, quàm in ipso actu, atque absentia durante, ac etiam post regressum, bona promiscuè acceperant, atque de eis disposuerant pro cuiuslibet libito, idemque sequutum fuerat de pecuniis; & consequenter dicebam, quod actor hujusmodi actionem exercere non poterat, nisi prius redderet rationem de bonis in eum obventis, atque ita firmaret statum, ex quo

læsio seu inæqualitas convinci posset, ut argumento textus in *l. si ambo ff. de compensat. bene Castrensis, cons. 126. num. 1. lib. 2. Rot. apud Buratt. decis. 546. num. 6. & 7. decis. 265. nu. 10. par. 6. rec. decis. 186. nu. 11. cum seqq. par. 10. & in aliis.*

Clarius verò, stante dicto diuturno temporis intervallo, in quo defunctus, hæc bona, de quibus erat controversia, possederat, ac administraverat tantquam eorum Dominus, privativè ad actorem, qui nunquam in eis se ingererat; Cum etenim eadem bona juxta probationes hinc inde factas importarent partem eorum, quæ pater habebat, atque in ejus hæreditate remanserunt, ita resultat præsumptio subsequenatæ divisionis inter fratres, quodque quilibet possideret suum, unus tamen consumpsisset, alter verò magis prudens conservaverit, & auxerit, ut in terminis præsumptæ divisionis bonorum mobilium *Castrensis, dicto cons. 126. num. 2. lib. 2.* quod in hac materia reputatur magistrale.

Et generaliter, ac indefinite, ut præsumatur divisio per decennalem acquiescentiam inter partes, etiam si ageretur de bonis testabilibus, firmant DD. communiter collecti *per Menoch. lib. 3. præsumpt. 60. Mascard. de probat. concl. 527. Michalor. de fram. par. 3. cap. 42. num. 13. Ad satietatem Fontanelli de pact. claus. 4. gloss. 9. par. 2. num. 116.* ubi quod omnes ferè DD. antiqui, & moderni nemine discrepante, hoc tenent, *Theaur. dec. 205. Buratt. decis. 799. num. 8. Rot. decis. 127. num. 19. par. 7. rec. & conferunt deducta in Romana divisionis coram Bichio dec. 153. par. 8. rec. inter suas decis. 6.*

Est bene verum, quod communiter datur limitatio, ubi appareat de magna læsione, & inæqualitate; Sed punctus est in istius justificatione, quam dicebam de præsentì videri impossibilem, quoniam stant bene simul, ut tunc omnes habuerint æquales portiones, & tamen quod de præsentì conditio esset longè inæqualis, quia nempe, unus consumpsisset, & alter conservaverit; Ideoque per necessè oportebat firmare statum, sine quo erat impossibile, ut aliqua competeret actio.

Est etenim communis credulitas illorum fratrum, qui imprudenter agendo, eorum portionem dissipant, ut alterius prudentis ac indutriti fratris bona conservata, vel aucta, debeant eis esse communia; Atque in hac facti specie, ex ejus circumstantiis omninò improbable erat, ut actor tam diu, ita patienter cum fratre se gerere debuisset, vivendo quodammodo more famuli, sive ex ejus benevolentia victum, ac habitationem recipiendo, si cõxqualis dominus bonorum fuisset; Ac etiam quia docebatur, quod ipse consumpsisset, & dissipasset, nullumque alium acquirendi modum habuisset; E-converso autem, alter esset nimium providus, & indutritus, plerisque acquirendi occasiones habuisset; Adhuc tamen causa pendet,

\*\*\*  
\*\*